

EEN NEGENTIENDE-EEUWS VLAGGENSCHILDERSBEDRIJF IN ROTTERDAM: DE FIRMA PIJNAPPELS

door Sjoerd de Meer

Op een nazomerse dag in 1843 arriveerde het schip van de weduwe van Johannes Franciscus Horians aan de Gelderschedade in Rotterdam. Dit was niet bijzonder, want de weduwe Horians onderhield een wekelijkse beurtvaartdienst tussen Oudenbosch (Noord-Brabant) en Rotterdam. Toch werd de aankomst gevierd, want het beurtschip bracht de eerste lading boekweit van het seizoen naar Rotterdam. De weduwe werd, zoals de term luidt, 'vereerd' met een kleurig beschilderde feestwimpel. Tot in de twintigste eeuw bleef de wimpel in de familie. In 1962 schonken de nazaten van de weduwe Horians de wimpel aan het toenmalige Maritiem Museum 'Prins Hendrik', dat nu als Maritiem Museum Rotterdam (MMR) bekend staat.¹ (afb. 1a en 1b)

Behalve deze wimpel bezit het MMR nog een aantal andere negentiende-eeuwse beschilderde vlaggen en wimpels. E.W. Petrejus, oud-conservator van het Maritiem Museum, besteedde hier in 1965 als eerste aandacht aan.² In zijn publicatie *Scheepsmodellen Binnenschepen* schreef hij: 'Veel meer dan tegenwoordig deed de schipper in de oude tijd aan vlaggen. Het Maritiem Museum bezit enkele vlaggen van groot formaat, die wij in de wandeling feestvlaggen noemen. Zij werden alleen bij feestelijke gelegenheden gevoerd. Bij de meeste is in de witte baan een voorstelling geschilderd, die betrekking heeft op scheepvaart, handel en nijverheid, soms de wapens bevat van de steden of dorpen, waartussen dit schip voer. Ook de naam van het schip staat soms in de witte baan. De randen zijn vaak versierd met rood-wit-blauwe franje of met afzonderlijk aangezette, smalle, driekleurige banen, eveneens met franje afgezet.'³ In de serie *Volkskunst der lage landen* schreef Jules van Beylen, directeur/conservator van het Nationaal Scheepvaartmuseum in Antwerpen in hetzelfde jaar ook over het fenomeen van de feestvlaggen en -wimpels uit de beurtvaart.⁴ Diverse negentiende-eeuwse vlaggen en wimpels passeren de revue. Naast de Horianswimpel noemt hij vooral de bijzondere collectie vlaggen en wimpels van het Streekmuseum Goeree-Overflakkee. Dit museum bezit zeven vlaggen en wimpels die op één na van beurtschippers van Goeree-Overflakkee afkomstig zijn.⁵